

שעור שאמרתי בסקט לייק אב תשס"ד

### אבות פרק חמישי

(א) משנה א' – בעשרה מאמרות וכו' – הקושיא שישנם במעשה בראשית רק תשעה מ אמרות ("ויאמר". הגמ' בר"ה – בראשית נמי מאמר הוא. אבל בארדר"נ – ה"ויאמר" העשירי הוא לאחר שבעת הימים הראשונים, והוא הפסוק "ואמר אלוקים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עוזר כנגדו". ט' הראשונים הם "כי טוב" כי כולם בדבר ה' ואין "דעת אחרת" מעורב בהם, אבל העשירי נוגע לאדם שיש לו רצון משלו, ואז אמר ה' לא טוב שהאדם יסבול מבדידות.

אבל לענ"ד זה לא אומר שההשגחה העליונה דאגה רק למצב האמוציונאלי של האדם, על הסבל של בדידותו, אלא גם על פן רוחני. וזה, לפי חידושו של ר' יעקב צבי מעקלענבורג על "ויאמר אלוקים יהי אור וירא אלוקים את האור כי טוב", שה' המציא את האור ("וירא" = הראה, המציא) בגלל שהוא, ה', הוא טוב, שעיקר תכלית ה"טוב" הוא לתת, להמציא. כשהאדם היה יחיד בעולמו לא היה למי לתת, לבטא טובתו.

(ב) שלשה דברים שבין תלמידיו של אברהם לתלמידיו של בלעם—מה הפשר של ההשוואה בין שתי דמויות תנכיות שלכאורה אין להן קשר?

וכן הגמ' בפרק החלק סנהדרין ק"ו ע"ב—המין ורבי חנינא, ע"ש. אלא שכל האזכורים על בלעם בהקשר זה כוונתם לאותו האיש... וכל אלה הם בתור code וכהתיזה של ספרו של פרופ' שטראוס –  
Persecution and the Art of Writing